

ความหมายของสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า^๑

เครื่องหมายการค้า^๒ หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมาย หรือเกี่ยวข้องกับสินค้า เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น^๓ เราอาจสรุปสาระสำคัญของเครื่องหมายการค้าว่าต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ต้องเป็นเครื่องหมาย
๒. ต้องใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้า
๓. เพื่อแสดงว่าสินค้านั้น ๆ แตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่น

ข้อพึงสังเกตและควรระมัดระวัง

บุคคลใดได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ กฎหมายถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของมีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะใช้เครื่องหมายการค้าร่วมกับสินค้าของตน หากบุคคลอื่นนำเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนนั้นมาใช้กับสินค้าของตนโดยไม่ชอบ ถือว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า และถือเป็นการกระทำละเมิดต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าด้วย นอกจากนี้เจ้าของเครื่องหมายการค้ายังได้รับการคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญากฎด้วย^๔ (มาตรา ๒๗๑ – มาตรา ๒๗๕)

แม้ว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าจะเป็นผู้มีสิทธิแต่ผู้เดียวในเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน แต่เจ้าของก็สามารถจำหน่ายจ่ายโอนไปให้กับบุคคลอื่นได้ หรือสามารถตกทอดทางมรดกได้ ซึ่งจะเป็นการโอนหรือรับมรดกพร้อมกับกิจการที่เกี่ยวกับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ก็ได้ โดยการโอนต้องจดทะเบียนจึงจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย^๕ นอกจากนี้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนแล้วจะทำสัญญาอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้เครื่องหมายการค้าของตนสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ทั้งหมดหรือบางอย่างก็ได้ สัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้านี้ ต้องทำเป็นหนังสือจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ตามมาตรา ๖๘ ดังนั้นแม้ในสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้าจะมีได้

^๑ จัดทำโดยนางสาวศุภสรณ์ รุ่งโรจน์วุฒิกุล นิติกร ๓ และนางสาวสุนันทา เอกไพศาลกุล นิติกร ๓ ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๒ เครื่องหมายการค้าแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ เครื่องหมายการค้า (Trademark) เครื่องหมายบริการ (Service Marks) เครื่องหมายรับรอง (Certification Marks) เครื่องหมายรวม (Collective Marks)

^๓ มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

^๔ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๙ แก้ไขเพิ่มเติม, กรุงเทพฯ : ๒๕๔๔, น. ๒๘๗.

^๕ มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔

ระบุว่าจะต้องไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนก็ตาม แต่คู่สัญญาก็จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายให้ถูกต้องเพื่อการบังคับตามสัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ในพระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๘ บัญญัติให้จดทะเบียนสัญญาต่อหน้านายทะเบียนมิใช่จดทะเบียนสัญญาต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ดังเช่นสัญญาอื่น ๆ ทั่วไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ นายทะเบียน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นบุคคลคนละคนกัน

และแม้ว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าจะเป็นหนังสือสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้าก็ตาม แต่เมื่อมีคำขอจดทะเบียนตามกฎหมายแล้ว และนายทะเบียนเห็นว่าสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า นั้นจะทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิด และเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน นายทะเบียนอาจมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนสัญญาดังกล่าวได้ แต่ในกรณีที่ไม่มีข้อบกพร่องดังกล่าวและนายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า นายทะเบียนอาจวางเงื่อนไขหรือข้อจำกัดใดเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ดังกล่าวก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้าแล้วการใช้เครื่องหมายการค้าโดยผู้ได้รับอนุญาตสำหรับสินค้า ในการประกอบธุรกิจของตนตามที่ได้รับอนุญาตไว้ ให้ถือว่าเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าโดยเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น ตามมาตรา ๗๐

ประการสุดท้ายที่ควรระมัดระวังอย่างยิ่งในการทำสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า แม้ว่าสัญญาดังกล่าวจะมีบทบัญญัติทางกฎหมายที่เป็นเรื่องเฉพาะก็ตาม แต่เมื่อนิติกรรมที่ทำขึ้นนั้นเป็นสัญญา ก็จะต้องพิจารณาถึงหลักเรื่องของนิติกรรมและสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย กล่าวคือ สัญญาต้องชอบด้วยกฎหมายอันเป็นหลักทั่วไป มิได้ทำโดยผู้ไร้ความสามารถ (อันได้แก่ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ และคนเสมือนไร้ความสามารถ) วัตถุประสงค์ของสัญญาต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญาจะต้องทำขึ้นด้วยความสมัครใจ ไม่ถูกข่มขู่ ไม่สำคัญผิดในสาระสำคัญ หรือไม่มีการฉ้อฉล เป็นต้น